

них дій владних інституцій, інститутів та механізмів, спрямованих на підтримку розвитку креативних та пов'язаних з ними галузей економіки.

Подальші наукові дослідження у цьому напрямку будуть спрямовані на виявлення особливостей та можливостей розвитку креативної економіки в сільській місцевості, а також розробку механізмів сприяння.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Клоудова Й. Влияние развития креативной экономики на экономически отсталые регионы / Й. Клоудова // Журнал новой экономической ассоциации. – 2010. – № 5. – С. 110-125.
2. Creative industries [Електронний ресурс] / International Trade Center. – Режим доступу : <http://www.intracen.org/itc/sectors/creative-industries/>.
3. The value of the creative industries and culture [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.artsandbusinessni.org.uk/documents/2012-05-16-14-04-07-70-09Jul_REI_PICS0708_Chap3.pdf.
4. Where's the Money? US Arts and Culture Economy By the Numbers [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://hyperallergic.com/97423/wheres-the-money-us-arts-and-culture-economy-by-the-numbers/>.
5. CCI's vital statistics [Електронний ресурс] / CECCIA. – Режим доступу : <http://www.ceccia.org/en/index.php>.
6. Power D. (2011) Priority Sector Report: Creative and Cultural Industries. Europe Innova paper № 16, 52 p.
7. Sondermann M. et al. (2009) Culture and Creative Industries in Germany. Research Report No 577. Federal Ministry of Economics and Technology, 27 P.
8. Foord Jo. Strategies for creative industries: an international review [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://dimetic.dime-eu.org/dimetic_files/foord2008.pdf.
9. Антошкіна Л.І. Креативний розвиток України [Електронний ресурс] / Л.І. Антошкіна. – Режим доступу : <http://ir.kneu.edu.ua:8080/bitstream/2010/1783/1/Antoshkina.pdf>.

УДК 339.9

Кібальник Л.О.

*кандидат економічних наук, доцент,
докторант кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин
Інституту міжнародних відносин
Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

НАДНАЦІОНАЛЬНИЙ РІВЕНЬ РЕГУЛЮВАННЯ ГЕОЕКОНОМІЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

У статті розглянуто проблеми наддержавного регулювання кардинальних змін, що відбуваються в геоелектронному просторі. Розкрито необхідність та значення міжнародних організацій у процесах управління геоелектронними трансформаціями. Доведено визначальний вплив на регулювання геоелектронних змін на наднаціональному рівні таких організацій, як-от: Світовий банк, Міжнародний валютний фонд, Світова організація торгівлі та організації системи ООН. Обґрунтовано, що міжнародні організації арабського та азіатського регіонів не здійснюють суттєвого впливу на ці процеси.

Ключові слова: геоелектронні трансформації, міжнародні організації, Міжнародний валютний фонд, Світовий банк, Організація Об'єднаних Націй, Світова організація торгівлі.

Кибальник Л.А. НАДНАЦИОНАЛЬНЫЙ УРОВЕНЬ РЕГУЛИРОВАНИЯ ГЕОЭКОНОМИЧЕСКИХ ТРАНСФОРМАЦИЙ

В статье рассмотрены проблемы надгосударственного регулирования кардинальных изменений, происходящих в геоэкономическом пространстве. Раскрыты необходимость и значение международных организаций в процессах управления геоэкономическими трансформациями. Доказано определяющее влияние на регулирование геоэкономических изменений на наднациональном уровне таких организаций, как: Всемирный банк, Международный валютный фонд, Всемирная торговая организация и организации системы ООН. Обосновано, что международные организации арабского и азиатского регионов не оказывают существенного влияния на эти процессы.

Ключевые слова: геоэкономические трансформации, международные организации, Международный валютный фонд, Всемирный банк, Организация Объединенных Наций, Всемирная торговая организация.

Kibalnyk L.O. SUPRANATIONAL LEVEL OF REGULATION OF GEO-ECONOMIC TRANSFORMATIONS

The problems of supranational regulation of fundamental changes taking place in the geo-economic space are considered in the article. The necessity and importance of international organizations in the management of geo-economic transformations are found. The decisive influence of the organizations, such as the World Bank, International Monetary Fund, World Trade Organization and the United Nations System, on the regulation of geo-economic changes on the supranational level is determined. It is substantiated that international organizations of the Arab and Asian regions have no significant effect on these processes.

Keywords: geo-economic transformations, international organizations, International Monetary Fund, World Bank, United Nations Organization, World Trade Organization.

Постановка проблеми. У новітній геоелектронній структурі світу прийшов період перманентної нестабільності, викликаної прагненням держав, що проголошують системні переваги постіндустріального розвитку, сформуванню нову парадигму світового ладу, який би відрізнявся яскраво вираженим домінуванням окремої групи розвинених країн над усіма іншими державами. Водночас відбувається загострення глобальних проблем сучасності. Найгостріше перед економічною спільнотою постають проблеми детер-

мінант формування глобальної системи впливу на трансформаційні процеси в міжнародному економічному просторі, що передбачають подолання нерівності в соціально-політичному розвитку між «аграрними» і «постіндустріальними» країнами, розв'язання енергетичної і продовольчої кризи, оздоровлення екологічної ситуації на планеті, оптимізації демографічної ситуації в світі, поліпшення характеру взаємовідносин людини з природою, збереження і дбайливого використання природних ресурсів. В умовах зростання

взаємозалежності між державами в сучасному світі спостерігається активізація гео економічної діяльності суб'єктів міжнародного життя, зокрема, загострюється боротьба між окремими країнами за володіння природними ресурсами, досягнення вищого рівня життя для своїх громадян за допомогою формування різних міжнародних інституційних систем.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам вивчення різних аспектів гео економіки присвячено праці таких вчених, як-от: В. Будкін, В. Дергачев, К. Жан, М. Згуровський, Е. Кочетов, Е. Лутвак, О. Неклеса, Ю. Пахомов, П. Савона, А. Філіпенко, Ю. Яковець та ін. Ці дослідження, насамперед, стосуються визначення суті, структури та основних методологічних підходів аналізу такого системного утворення, як гео економіка. Проблемами трансформації суспільства загалом, економічних трансформацій і трансформацій економічних систем займалися В. Базилевич, О. Білорус, В. Бодров, А. Гальчинський, В. Геєць, Дж. Корнаї, П. Леоненко, І. Лукинов, В. Лук'яненко, Ю. Павленко, Ю. Пахомов, К. Полань, В. Полтерович, О. Уільямсон і т. д. Водночас у сучасній економічній літературі проблеми регулювання гео економічних трансформацій на глобальному рівні досліджені недостатньо.

Постановка завдання. На основі викладеного можна сформулювати завдання, яке полягає у визначенні наднаціональних механізмів регулювання гео економічних трансформацій через аналіз діяльності міжнародних економічних організацій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інтернаціоналізація господарського життя, зростання взаємозалежності між країнами, а також виникнення глобальних проблем об'єктивно зумовлюють необхідність активного свідомого регулювання світового господарства у гео економічній площині. Особливо гостро це питання постало після другої світової війни. Післявоєнні десятиліття принципово змінили харак-

тер світової економіки. Вона вступила в новий період свого розвитку. Національні економіки поступово втрачали можливість саморозвитку, тому і почали активно включатися в єдиний економічний організм з універсальною системою регулювання. На нашу думку, новітніми суб'єктами глобальної системи впливу на трансформаційні процеси в міжнародному гео економічному просторі є країни-донори і країни-партнери, міжнародні міжурядові організації і міжнародні неурядові організації, національні неурядові організації, які співпрацюють між собою як на двосторонній основі, так і в багатосторонніх форматах.

Грунтуючись на вищевказаних тезах і зв'язках новітніх трансформаційних процесів у гео економічному просторі, зауважимо, що на сьогодні цілісної системи регулювання глобальної економіки не сформовано. Натомість існують численні процеси і їх учасники, котрі співпрацюють між собою в геометрії, що постійно змінюється, за різними аспектами гео економічної взаємодії. На особливу увагу, з нашої точки зору, заслуговують міжнародні міжурядові організації та інтеграційні об'єднання. Саме міжнародні організації відповідно до своєї місії, є механізмами, через які, з одного боку, забезпечується координація співпраці, а з іншого – здійснюється трансформація гео економічного простору.

Досліджуючи детермінанти глобальних гео економічних трансформацій, слід підкреслити, що якісний стрибок у розвитку міжнародних економічних організацій відбувся в 40-х рр. ХХ ст. Після Другої світової війни були створені і почали функціонувати найбільші організації: Міжнародний валютний фонд, Міжнародний банк реконструкції і розвитку, Генеральна угода з тарифів і торгівлі (ГАТТ), організації системи ООН. Виникнення великої кількості міжнародних організацій було пов'язане з наслідками Другої світової війни, коли людство зрозуміло, що всі найгостріші та найсерйозніші питання воно повинно

Таблиця 1

Характеристика базисних міжнародних інститутів у світовій економіці*

Міжнародні інститути	Рік заснування	Типи членів	Кількість членів
Арабський валютний фонд	1976	Держава	34
Асоціація держав Південно-Східної Азії	1965	Держава	87
Багатостороннє агентство з гарантій інвестицій	1954	Компанії	56
Всесвітня митна організація	1948	Держава	34
Всесвітня організація інтелектуальної власності	1988	Держава	56
Всесвітня торгова організація	1956	Держава	25
Всесвітня туристична організація	1975	Держава	114
Економічна і Соціальна рада ООН	1965	Держава	121
Євразійський банк розвитку	1973	Держава	99
Європейська економічна комісія ООН	1974	Держава	87
Європейський центральний банк	1973	Держава	65
Комісія ООН з права міжнародної торгівлі	1966	Держава	97
Міжнародна асоціація розвитку	1998	Держава	99
Міжнародна асоціація розвитку	1976	Держава	104
Міжнародна асоціація свопів і деривативів	1979	Компанії	54
Міжнародна торгова палата	1982	Компанії	64
Міжнародний автотранспортний союз	1995	Компанії	75
Міжнародний валютний фонд	1945	Держава	86
Міжнародний газовий союз	1986	Держава	34
Міжнародний союз залізниць	1934	Держава	31
Організація ООН з промислового розвитку	1978	Держава	123
Продовольча і сільськогосподарська організація	1967	Держава	107
Світовий банк	1954	Держава	154

*Складено автором за даними джерела [1]

вирішувати мирно й злагоджено. Після війни характер і діяльність міжнародних організацій докорінно змінилися. Довоєнна Ліга Націй була надто слабким і неавторитетним органом. Їй на заміну було створено ООН – потужний орган, що має фактичний статус наднаціональної організації.

Численні структурні підрозділи ООН зумовили струнку взаємно проникаючу і взаємодоповнюючу систему, що охоплює як міждержавні універсальні, так і міжрегіональні та регіональні організації. Сучасну структуру базисних міжнародних інститутів у світовій економіці відображено у таблиці 1.

Після Другої світової війни істотно зміцнився економічний стан США (вони лідирували за всіма економічними показниками) та зріс їхній політичний авторитет у світі. Це відобразилося на характері діяльності міжнародних економічних організацій. США посіли провідне місце в МВФ та МБРР. При голосуванні принципових питань ця країна могла контролювати ухвалення рішень через велику кількість голосів відносно інших країн. Лідерські позиції США характеризувалися також і тим, що долар був проголошений водночас із золотом основою світової валютної системи. Усе це сприяло зростанню економічної і політичної могутності США в західному світі, давало їм можливість впливати на своїх конкурентів і тримати їх під контролем.

Нова хвиля розвитку міжнародних економічних організацій припала на 60-70 роки ХХ ст. У цей період відбувся крах колоніальної системи та утворилося декілька десятків незалежних держав. Зі створенням нових незалежних держав у світовому господарстві виникла безліч складних проблем, зокрема, зовнішня заборгованість, дискримінація у зовнішній торгівлі, голод тощо. У 70-ті роки країни, що розвиваються, котрі входили до Групи 77, виступили з концепцією нового міжнародного економічного порядку (НМЭП). Суть концепції полягала в тому, що ці країни вимагали встановити більш справедливі умови взаємодії у зовнішній торгівлі, валютно-фінансовій сфері, сфері руху капіталу та робочої сили, котрі передбачали певні переваги і пільги в міжнародних економічних відносинах для країн, що розвиваються. Вони вимагали від світової спільноти підтвердити суверенітет відносно природних ресурсів і території; ліквідувати «ножиці цін» на сировину і промислову продукцію; списати зовнішні борги; прискорити промисловий розвиток; ліквідувати голод, злидні, відсталість шляхом обов'язкових перерахувань до 1% ВВП промислово розвинених країн на користь тих, що розвиваються, тощо.

Щоб вирішувати поставлені завдання, необхідно було змінити систему міждержавного регулювання світової економіки, створити нові організації, що слугували інструментами геоекономічних трансформацій. Зокрема, у 1966 р. з метою сприяння і прискорення індустріалізації країн, що розвиваються, і координації діяльності ООН у цій сфері, було створено ЮНІДО – Організацію об'єднаних націй з промислового розвитку. У цей період також була створена Комісія ООН з транснаціональних корпорацій (КТК) і інші організації. У деяких вже наявних міжнародних організаціях, зокрема, ГАТТ, сталися певні зміни принципів, орієнтирів, положень, що стосуються торгівлі з країнами, що розвиваються, на користь інтересів цих держав.

Зауважимо, що в останні десятиліття ХХ ст., окрім традиційних проблем світового господарства (нерівномірності темпів зростання країн, зовнішньої заборгованості), надзвичайно загострилися нові: ва-

лютно-фінансова та енергетична кризи, екологічні проблеми, проблеми створення й освоєння новітніх технологій. Насичена конфліктами, глобальними загрозами світова економіка не в змозі вирішити окреслені проблеми без органічної взаємодії усіх країн.

Міждержавне регулювання, таким чином, перетворилося на необхідну, невід'ємну складову частину світової економіки. Сьогодні економічні відносини між країнами фактично розглядаються як багатосторонні. Держави активніше долучаються до процесів регулювання міжнародних економічних відносин. Це регулювання відбувається в різних формах, на різних рівнях: на рівні урядових і законодавчих органів окремих країн, у формі інтеграційних об'єднань, у вигляді двосторонніх, багатосторонніх договорів, угод різних держав.

На нашу думку, міжнародні економічні організації, котрі мають можливість впливати на регулювання кардинальних змін в геоекономічному просторі, доцільно розділити на три великі групи: міждержавні об'єднання, створені під егідою країн «Триади», міждержавні об'єднання країн Євразійського регіону та організації, що діють в Арабському регіоні. Це дає підстави виявити внесок кожної з них у наднаціональне регулювання геоекономічних трансформацій.

Перша група міжнародних організацій об'єднує економічно розвинені країни світу – більшість держав Європейського Союзу, а також США, Австралію, Корею, Японію та інші. Вплив на геоекономічні трансформації цієї категорії країн забезпечується наступними міжнародними організаціями.

По-перше, це організація об'єднаних націй (ООН) – міжнародна організація, створена для підтримки і зміцнення міжнародного миру та безпеки, розвитку співробітництва між державами. Хоча ця організація налічує аж 193 держави-учасники, але рішення щодо стратегічних аспектів діяльності розробляють США. Про лідерські позиції країн «Триади» в рамках ООН свідчить розмір внесків у регулярний бюджет цієї організації. Так, у 2013 р. частка США становила 22% від загального обсягу внесків країн-членів, далі слідували Японія (10,8%), Німеччина (7,1%), Франція (5,6%) та Великобританія (5,2%) [2].

Ця ситуація пояснюється тим, що в системі регулювання економічної співпраці ООН країни «Триади» підтримують вигідні для економік цих країн вісім основних організаційних програм, як-от: програма розвитку ООН (ПРООН), організація Об'єднаних Націй з промислового розвитку (ЮНІДО), міжнародна організація з атомної енергії (МАГАТЕ), продовольча та сільськогосподарська організація (ФАО) тощо.

Наступною міжнародною організацією, що диктує умови поведінки всім країнам світу в сфері міжнародної торгівлі, а найбільші вигоди від діяльності якої отримують саме країни Уругвайського раунду, є Світова організація торгівлі [3; 4]. Аналіз основних складників економічного впливу СОТ на ефективність національних продовольчих політик засвідчує, що серед країн першої групи – засновників СОТ – найбільші показники розвитку мають Аргентина, Бразилія та країни ЄС. Найнижчий показник розвитку в США, що дорівнює 1,002 [4]. Хоча абсолютні показники виробництва продукції сільського господарства у США є одними з найкращих у світі, але динаміка відносних показників засвідчує, що розвиток аграрного сектора в цій країні призупинився. Зауважимо, що вплив Світової організації торгівлі на розвиток аграрної політики за категоріями статусу щодо СОТ, доволі нерівномірний. Так, країни, що приєдналися до цієї організації після уругвайсько-

го раунду, мають не такі вигідні умови, як країни «Триади» (рисунок 1). Водночас Світова організація торгівлі на сьогодні має виключний вплив на національні економіки та суттєво впливає на структуру міжнародної торгівлі і, як наслідок, на гео економічні процеси. Вище зазначене дає змогу стверджувати, що саме країнам «Триади» відводиться вирішальна роль у цьому аспекті регулювання.

Наступною категорією міжнародних організацій, що мають виключний вплив на світові гео економічні процеси, є Група Світового банку, або Всесвітній банк (СБ). Це міжнародна кредитно-фінансова структура, основною функцією якої є надання кредитів державам-членам. До її складу входять: Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР); Міжнародна асоціація розвитку (МАР); Міжнародна фінансова корпорація (МФК); Багатостороннє агентство гарантування інвестицій (БАГІ); Міжнародний центр з врегулювання інвестиційних спорів (МЦВІС).

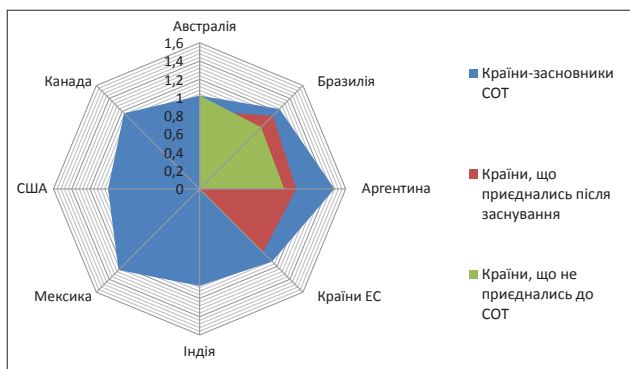

Рис. 1. Вплив світової організації торгівлі на розвиток аграрної політики за категоріями статусу стосовно СОТ*

*Складено автором за джерелами [5-7]

Зауважимо, що перші три організації відіграють роль банків розвитку, дві останні покликані стимулювати приплив іноземних інвестицій у країни з ринками, що розвиваються. Діяльність цих структур спрямовується єдиною стратегією водночас кожна з них виконує свої специфічні функції. Формально Світовий банк має статус спеціалізованої установи ООН, але фактично функціонує як незалежна міжнародна організація. Щодо впливу Світового банку на гео економічні трансформації, слід зазначити, що членами та одержувачами кредитів МБРР можуть бути тільки країни, що вступили в МВФ.

Це пояснюється тим, що держави – члени Групи Світового банку мають проводити свою фінансову та економічну політику, керуючись статутними та іншими вимогами МВФ. Членами інших організацій, що належать до Групи Світового банку, можуть бути лише держави – члени МБРР. Таким чином, на нашу думку, Світовий банк утворює з МВФ єдиний інститут управління розвитком світової економіки і світових фінансів. Членами Групи Світового банку, а фактично об'єктами управління, є практично всі країни світу. Як і в МВФ, розміри паїв держав-членів не однакові. На рисунку 2 зображено 15 держав – членів МБРР, що мають найбільші частки акцій цієї організації.

Зауважимо, що кількість голосів певної країни в керівних органах МБРР залежить від розміру паю. Дані рисунка 3 засвідчують, що, як і в МВФ, найбільша частка голосів у цій організації належить США, а «Групі семи» – вирішальна більшість го-

лосів. Згідно зі статутом, для прийняття найбільш принципових, стратегічних рішень потрібно отримати не менше 85% голосів акціонерів Світового банку. Це дає можливість США блокувати прийняття тих рішень, які їх не влаштовують.

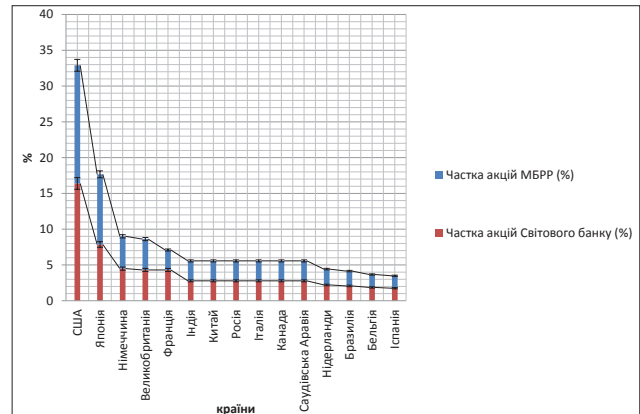

Рис. 2. Частки акцій країн – учасниць міжнародних фінансових організацій Міжнародного банку реконструкції та розвитку і Світового банку*

*Складено автором за джерелами [8; 9]

МБРР є основним позичальником на світових ринках капіталу та найбільшим позичальником-нерезидентом у всіх країнах, де продаються його цінні папери. Таким чином, він відіграє важливу роль посередника в міжнародному перерозподілі позикового капіталу. Спочатку основна мета МБРР полягала в тому, щоб мобілізувати приватний капітал, сприяти відновленню господарства в країнах, що постраждали від Другої світової війни. Свою діяльність банк координував з програмою «плану Маршалла». Тоді МБРР фактично не виходив за рамки проектного фінансування. У 80-х рр. був переглянутий один з основоположних принципів його кредитної політики – принцип надання позичок майже винятково під конкретні об'єкти, і запроваджено практику надання кредитів для структурної адаптації. Таким чином, фактично банк переорієнтовується на управління економічними реформами та гео економічним плануванням у країнах-реципієнтах.

Щодо Світового банку, то він узгоджує власну політику та вимоги з МВФ. Координація діяльності Світового банку, Міжнародного банку реконструкції та розвитку і Міжнародного валютного фонду є очевидною. Тобто прослідковується вплив на гео економічні трансформації з боку країн-донорів кредитних ресурсів через їх політику щодо країн-реципієнтів. Характеристика параметрів залучення кредитних ресурсів Світового банку за секторами та суб'єктами кредитування засвідчує, що отримання прибутку не є основним мотивом у діяльності Світового банку [10; 11].

Зауважимо, що країни СНД також опинилися в фокусі політики цього банку. Україна стала членом цієї організації менше 15 років тому, але на сьогодні також є позичальником його ресурсів. Доцільно звернути увагу, що серед десяти країн, на які Світовий банк витратив найбільші ресурси за всю історію власного існування, жодна країна не продемонструвала підвищення макроекономічних показників. Це засвідчує те, що розроблені Світовим банком програми, рекомендації та проекти не завжди мали позитивний ефект. Так, зокрема, реалізовані в країнах СНД проекти були найбільш масштабними і витратними. У період структурної перебудови на кошти Світового банку в ряді країн пострадянського регі-

ону були проведені приватизація, земельна і сільськогосподарська реформи, модернізація податкової системи, структурна перебудова вугледобувної галузі. Значні суми Світової банк надавав для підготовки управлінських і фінансових кадрів, розвитку фондового ринку, реформи електроенергетики. Існує думка, що ці наслідки заздалегідь програмувалися Світовим банком та іншими фінансовими організаціями. Кількісні параметри позиціонування Світового банку в найбільших країнах-реципієнтах кредитних ресурсів зображено на рисунку 3.

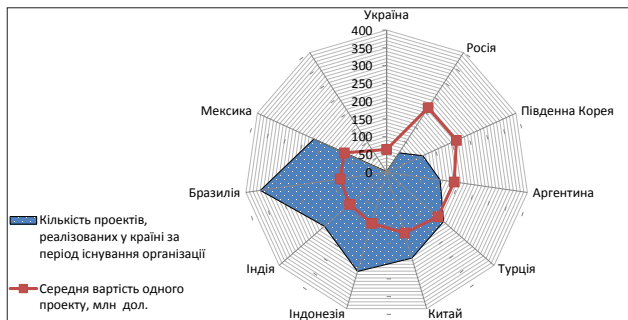

Рис. 3. Кількісні параметри позиціонування Світового банку в найбільших країнах-реципієнтах кредитних ресурсів*

*Складено автором за джерелом [12]

Серед чинних проектів Світового банку у вищезазначених країнах – реформа охорони здоров'я, судової системи, ЖКГ. На кошти Світового банку також здійснюється боротьба з корупцією. Як свідчать дані рисунка 3, в багатьох країнах третього світу кошти, що виділяються на проекти, не забезпечили очікуваного ефекту.

Слід підкреслити, що вимоги Всесвітнього банку в багатьох випадках руйнівні діють на національні економіки та призводять до зростання смертності, корупції, злочинності тощо. Зокрема, в таких країнах, як-от: Аргентина, Сирія, Росія, Україна динаміка макроекономічних показників не засвідчує позитивного впливу кредитної діяльності міжнародних фінансових структур. Так, за період 1980-2003 рр. кредити і гранти від цієї організації отримали 105 держав. Незалежні аналітичні оцінки результатів діяльності Світового банку засвідчують, що в 39 країнах валовий внутрішній продукт зменшився, у 17 – зростання ВВП було мінімальним (від 0 до 1%), а в 33 – помірним (1-4%). Тільки 12 країн, що отримали допомогу, змогли істотно збільшити темпи економічного розвитку. Ще більш гнітюча ситуація склалася у країнах Африки. У цьому регіоні кошти від Світового банку отримали 48 держав, але лише 3 з них змогли успішно розвиватися економічно, а в 23 країнах було відзначено економічний спад [13-17].

Наступна група міжнародних організацій – це об'єднання, створені під егідою країн Євразійського регіону. Загалом міжнародні організації, що створені та контролюються Азіатськими країнами, нечисленні. Однією з провідних міжнародних організацій цього регіону є Азіатський банк розвитку, що заснований з метою стимулювання зростання економіки в Азії і на Далекому Сході через прямі позики та технічне сприяння.

Претендувати на позикові кошти від АБР можуть як уряди країн-учасниць, так і юридичні особи. Середня сума одного кредиту становить 15 млн доларів, більш великі кредити (до 50 млн доларів) банк надає рідко. Пріоритетні сфери вкладень – транспорт

і зв'язок, промисловість, енергетика, сільське господарство, фінансовий сектор. Кредити видаються з двох фондів: звичайного та спеціального. Іншими інструментами АБР в наданні допомоги своїм країнам-членам, окрім кредитів, є технічне сприяння, гарантії та купівля акцій. У 2006 р. банк прийняв рішення ввести «азіатську валютну одиницю» АКЮ, яка буде відображати котирування акцій грошових одиниць 13 країн регіону, і, можливо, перетвориться згодом в азіатський аналог євро. Кошти банку формуються за рахунок внесків країн-членів (7% від статутного капіталу Банку, що становить близько 55 млрд дол.), запозичень на міжнародному ринку облігацій і доходу від кредитування. В рамках кредитів, наданих АБР, є відомі проекти, як-от: Транс-афганський нафтопровід, Проект екстреної допомоги під час землетрусу і цунамі в Індонезії, Регіональна програма використання річки Меконг та Стратегічне партнерство приватного сектора для боротьби з бідністю в Філіппінах [18]. Водночас, на нашу думку, аналізована міжнародна організація, не здійснює суттєвого впливу на глобальні геоекономічні трансформації через її локальний характер.

Динаміка макроекономічних показників та статистичні дані щодо фінансування країн азіатського регіону засвідчують, що попри сприяння суттєвому розвитку сфери зовнішньої торгівлі, діяльність цих міжнародних організацій не має значного внеску в глобальні геоекономічні процеси.

Наступна група – це об'єднання, створені під егідою країн Арабського регіону. Останній, за умов несуттєвого впливу на геоекономічні трансформації, має потужну міжнародну організаційну систему координації. Так, провідною організацією, що має багатосторонні функції, є Організація ісламського співробітництва (ОІС). Вона – найбільш впливова офіційна урядова мусульманська міжнародна організація. На сьогодні вона об'єднує 57 країн з населенням близько 1,5 млрд осіб. Зауважимо, що ісламський світ, як і країни Євразійського регіону, засвідчує високі показники в міжнародній торгівлі. Водночас діяльність вищезазначеної міжнародної організації торкається, насамперед, вирішення внутрішніх проблем та не втручається в глобальні геоекономічні процеси.

Висновки з проведеного дослідження. На початку XXI ст. система міжнародних відносин стає все більш складною, динамічною, і менш передбачуваною. З одного боку, зростання взаємозалежності країн відкриває широкі можливості для економічного зростання, а з іншого боку, спричиняє загострення конфліктів та виникнення загроз світовій економічній стабільності.

Сьогодні на глобальному рівні геоекономічні трансформації координуються міжнародними економічними організаціями. Визначальний вплив на регулювання геоекономічних трансформацій, а іноді і на їх виникнення, здійснюють такі організації, як-от: Світовий банк, Міжнародний валютний фонд, Світова організація торгівлі, організації системи ООН. Ці організації сьогодні перетворилися на інструмент зовнішньої політики країн «Триади». Вони є ключовими інститутами глобалізації, які визначають напрямки геоекономічних трансформацій у світовому господарстві. Так, БМР, МВФ, СОТ і Світовий банк мають загальну спрямованість своїх дій на реалізацію неоліберальної моделі розвитку світової економіки. Як наслідок, ці міжнародні фінансово-економічні організації виконують роль не стільки регуляторів, скільки акторів проведення ідеї монополярної світової конфігурації. Водночас міжнародні

організації арабського та азіатського регіонів не здійснюють суттєвого впливу на гео економічні трансформації та їх регулювання на глобальному рівні.

Зауважимо, що становлення глобальної економіки та зростання взаємозалежності відбуваються на тлі фрагментації світу. Вона проявляється в тому, що при розширенні простору технологічно передових країн з високим рівнем життя, розриви соціально-економічного, технологічного розвитку регіонів планети постійно поглиблюються, що свідчить про неспроможність аналізованих міжнародних організацій вирішувати економічні проблеми сучасності. Як наслідок, особливо актуальною проблемою подальшого дослідження, в цьому контексті, може бути розробка всеохоплюючої стратегії переходу до сталого розвитку людства, яка б ґрунтувалася на принципах неподільності і транспарентності міжнародних економічних відносин, а також посилення ролі регіональних інтеграційних угруповань в регулюванні гео економічних трансформацій.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Офіційний сайт ЮНКТАД [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://unctad.org/en/pages/GDS/GDS.aspx>.
2. Офіційний сайт ООН [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.un.org/en/index.shtml>.
3. Глобальна інституалізація та міжнародні організації в забезпеченні продовольчої безпеки : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.02 / С. М. Халатур; Дніпропетр. нац. ун-т ім. О. Гончара. – Д., 2012. – 19 с. – укр.
4. Офіційний сайт Продовольчої організації ООН. (ФАО) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.fao.org/home/ru/>.
5. Глобальна інституалізація та міжнародні організації в забезпеченні продовольчої безпеки : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.02 / С. М. Халатур; Дніпропетр. нац. ун-т ім. О. Гончара. – Д., 2012. – 19 с. – укр.
6. The World Association for Case Method Research & Application. WACRA [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.wacra.org/WORLD%20POVERTY%20MAP.pdf>.
7. Human Development Report 2013. UNITED NATIONS DEVELOPMENT PROGRAMME [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://hdr.undp.org/en/content/human-development-report-2013>.
8. World Bank Group Members. The World Bank [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/EXTABOUTUS/ORGANIZATION/BODEXT/0,,contentMDK:20122871~menuPK:64020025~pagePK:64020054~piPK:64020408~theSitePK:278036,00.html>.
9. International Bank for Reconstruction and Development. The World Bank [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/EXTABOUTUS/EXTIBRD/0,,menuPK:3046081~pagePK:64168427~piPK:64168435~theSitePK:3046012,00.html>.
10. Open Knowledge Repository. Filter by: Country. The World Bank [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://openknowledge.worldbank.org/search-filter?field=country>.
11. Open Knowledge Repository. Collections. The World Bank [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://openknowledge.worldbank.org/community-list>.
12. World Development Report 2014 : Risk and Opportunity – Managing Risk for Development. The World Bank [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/16092>.
13. World Investment Report 2013. Global Value Chains: Investment and trade for development, UNCTAD [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2013_en.pdf.
14. World Investment Report 2012: Non-equity modes of international production and development UNCTAD [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.unctad-docs.org/files/UNCTAD-WIR2012-Full-en.pdf>.
15. World Investment Prospects Survey 2009–2011, UNCTAD [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.unctad.org/en/docs/diaeia20098_en.pdf.
16. World Investment Report 2008: Transnational Corporations and the Infrastructure Challenge, UNCTAD [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.unctad.org/en/docs/wir2008_en.pdf.
17. World Investment Report 2007: Transnational Corporations, Extractive Industries and Development, UNCTAD [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.unctad.org/en/docs/wir2007_en.pdf.
18. The official site. Asian Development Bank [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.adb.org/>.